

AHOL A NYELVTANULÁS GYEREKJÁTÉK - ANGOL NYELVI FEJLESZTÉS A CSATA UTCAI ISKOLÁBAN

Kovács Judit

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Pedagógiai innováció

Van Budapesten egy iskola, ahol minden délután egy és öt között angolul zajlik az élet. Angol nyelvű napközinek is mondhatnánk, ha csupán azt a tényt vesszük figyelembe, hogy a programra a napi tanórák után kerül sor. A Boys and Girls Activity Center of Hungary BGAC, mint a neve is mutatja, Amerikából érkezett. Az Amerikai Egyesült Államokban és más tengerentúli országokban már 4 millió kisiskolás tölti délutánjait a Boys and Girls Club of America által kínált program keretei között. Európában a Manó-Világ Kft. által működtetett BGAC az egyetlen klub, amely megkapta a jogot, hogy a BGAC által kidolgozott pedagógiai innovációkat tartalmazó programokat használja¹.

Az előzmények

Az angol nyelvű gyermekklub életre hívása szorosan kapcsolódik ahhoz a tényhez, hogy a XIII. kerületben 2011 szeptemberében megkezdte működését egy magyar-angol kétnyelvű óvodai program, a Manó-Világ Kft. közreműködésével. Az óvoda felmenő rendszerben, egyenletesen bővülve jelenleg már hat csoporttal működik. A magyar pedagógiai programmal párhuzamosan, párban valósítják meg az angol nyelvi programot, amelynek keretében kizárólag angol anyanyelvű pedagógusok foglalkoznak a gyerekekkel.

A program sikerének hatására már az első év végén felmerült Erdélyi Nóra szakmai vezetőben és Horváth Mónikában, a kft. ügyvezetőjében, az óvodai program iskolában való folytatásának gondolata. Így jutottak el a BGAC-típusú,

¹ A fényképeket Kovács Judit készítette a tanulmány illusztrálásához.

délutáni angol elfoglaltságot nyújtó verzióhoz, amelynek bevezetését nagymértékben megkönnyítette Szenteiné Bukovinszky Katalinnak, a Csata utcai általános iskola igazgatójának az ügy iránti elkötelezettsége. Az óvoda- és az iskolavezetés elképzelése találkozott a helyi önkormányzat munkatársainak az elképzelésével. A programválasztáshoz segítséget nyújtott az óvoda vezető angol nyelvű pedagógusának szakmai tapasztalata, aki az USA-ból Magyarországra költözése előtt tíz évig a BGAC munkatársa volt.

A program

A BGAC program nagy előnye, hogy szervesen beilleszthető a hazai közoktatás rendszerébe. Nem igényli a meglévő keretek megváltoztatását, mivel a délelőtti tantítás menetét nem érinti. Az angolnyelvűség kizárólag a délutánokra korlátozódik, a hazánkban megszokott napközis foglalkozás idejében. A délután 1–5-ig terjedő időkeretbe sok hasznos tevékenység fér bele: sport, kézműves foglalkozás, közös játék, beszélgetés, sőt: főzés is.

A napi rutin a következő: az ebédet követően, az időjárástól függően, a szabadban játszanak a gyerekek, ez után, a gyerekek fele, azaz 10–12 gyerek a házi feladatát készíti el, miközben az osztály másik felével az angol pedagógus kiscsoportos, de nem tanórai jellegű formában foglalkozik. Ezután, a nap fókuszának megfelelő tevékenységek zajlanak: sport, dráma, interaktív táblás foglalkozás, kézműves foglalkozás, háztartási és egészséges életviteli ismeretek, melyek keretében a gyerekek az erre a célra berendezett konyhában együtt főznek, illetve cserépben fűszernövényeket termesztnek. Az öt délután három angol nyelvű pedagógus között oszlik meg. Hétfőn, szerdán és pénteken Mark, kedden Anna, csütörtökön pedig Andrew foglalkozik a gyerekekkel. Mindhárman délelőttönként az óvodában dolgoznak, így az óvodai programban előzetesen részt vett gyerekek előtt már nem ismeretlenek.

A foglalkozások nagymértékben eltérnek a hazánkban szokásos napközis foglalkozásoktól. A gyerekek nem padban ülnek, hanem a szőnyegen, kihasználva a nagy terem adta lehetőségeit. Iskolai értelemben vett „tanulás” sem történik, különben hiába is várnánk a gyerekektől lelkesedést a nap hatodik, hetedik, sőt, további órájában. Inkább nevezhetnénk önként és kedvvel vállalt szakköröknek, amelyeknek mindegyike valamilyen, a gyerek számára értelmes tevékenység köré szerveződik.

Az angol nyelvi fejlesztés módja

A tíz éven aluli korosztállyal foglalkozó szakemberek körében már egyértelműen elfogadott az a tény, hogy a gyermek akkor tanul a legeredményesebben, ha azt számára érthető kontextusban, korának megfelelő tevékenységek közepette teszi.

A kézművesség, mozgás, sport, mesélés, éneklés, társasjátékok – mind ilyen foglalatosságok. A program nem kíván semmi olyat a gyerekektől, ami világuktól idegen, vagy fölöslegesen megterhelő. Csupán olyan tevékenységeket kínál számukra, amit anyanyelvükön is szívesen csinálnak. Mivel az élvezettel végzett tevékenység a tanulás alapja, nem meglepő, hogy a szokásos iskolai keretek: számonkérés, házi feladat, osztályzás nélkül is igen eredményes a nyelvelsajátítás.

A BGAC keretében a gyerekek nem vesznek részt semmi olyan tevékenységben, amelyet hagyományosan a legkisebb mértékben is angol órának lehetne nevezni. Nincs tankönyv, füzet, dolgozat, osztályzat. A keretek nem a közoktatás keretei: nincs NAT-előírás, kerettanterv. Az így elért szabadság nagy

lehetőséget nyújt az egyéni fejlesztésre. Az angol nyelvű pedagógusokkal eltöltött napi 4 (heti 20) óra lényegében sokkal intenzívebb kapcsolatot jelent a nyelvvel, mint a szokásos heti 2–3 órás tanórai keretek.

Milyen egy angol nyelvű klubfoglalkozás?

December elején többedmagammal részt vettem egy drámafoglalkozáson, amelyet az USA-ból érkezett Anna tartott. A gyerekekre rápillantva az első benyomás mindenképpen a sokszínűség volt: legalább egynegyedük nem európai. Négy ázsiai és egy fekete tanuló is jár az osztályba, ezzel is megerősítve, hogy a program célja a többnyelvű nevelés. Azok a szülők, akik ide beíratják gyermeküket, tisztában vannak ezzel a sokszínűséggel, valamint azzal, hogy ez a sokszínűség alkalmanként a pedagógusokra is vonatkozik.

Anna nagyszerű mesemondó készséggel rendelkezik, és jól él a nem verbális kommunikáció eszközeivel, amelyek elsődlegesek a megértés segítésében. A 45 perces foglalkozás (mi ezt anyanyelvi irodalomórának mondanánk) egy sodró erejű rímes mese közös elmondásával kezdődött. Az imponáló hosszúságú tevékenység minimum 10 percig tartott. A gyerekek a nagy klubszoba egyik sarkában, a szőnyegen, néhányan babzsákon ültek, Anna is köztük ült. Ennek az ülésrendnek az az előnye, hogy a szőnyegen bőven elférnek a szó- és képkártyák, a gyerekek és a tanár számára is könnyen elérhető módon.

Ugyanakkor mégis különbözik a padban ülés és a füzetbe írás iskolás fegyelmétől. A gyerekek szemmel láthatóan élvezték a rímes sorokat, amelyet értettek is. Ezt követte a közösen elmondott vers rímeinek felismerése, valójában egy rímes játék, melynek során a pedagógus által felmutatott angol nyelvű szókérdőhöz a szőnyegre kirakott szavak között rímes párokat kell találni. Egy pár példa: hat–cat, fox–socks, hair–chair stb. A feladat igen összetett, hiszen egyszerre irányul az olvasási készség és a kiejtés, mint kompetencia fejlesztésére egy olyan életkorban, amikor még az anyanyelven történő olvasás is újdonság. A rímes ereje azonban úgy tűnik, győzedelmeskedik, mert a gyerekek élvezettel és

lelkesen dolgoznak a feladaton, egy-egy szóhoz esetenként több rímelő szót is találnak. A foglalkozás további részében egy komplett angol mese, (The Gingerbread man, azaz a Mézeskalács-emberke) nagyon részletes feldolgozását láthattuk. A mese meghallgatása után a gyerekek mintegy rögtönzött színelőadást tartottak, megelevenítették a mesét. A 45 perces foglalkozás kizárólag angolul folyt, a gyerekeken azonban a fáradtság legkisebb jeleit sem lehetett látni, hiszen mindvégig játszottak. A szabadidős tevékenység jelleget az is biztosította, hogy semmiféle tanulság levonása nem történt meg a mese végén, és természetesen, házi feladatot sem kaptak a gyerekek.

Összegzés: a BGAC-program helye a hazai közoktatásban

A Csata utcai iskolában folyó BGAC-program hiánypótló szerepet tölt be a hazai korai idegen nyelvi fejlesztésben. A kizárólag célnyelvű pedagógusok alkalmazása okán a közoktatásban másutt nem tapasztalható minőségben és intenzitással, a korosztály igényeit messzemenően figyelembe vevő módon kínál lehetőséget a korai angol nyelvi fejlesztésre. Az eddigi eredmények alapján a jövő tanévre már két ilyen osztály indítására kapott engedélyt az iskola. Bizakodásra ad okot, hogy a hazai átlagot meghaladóan népes gyermekszámmal rendelkező angyalföldi lakótelep egyik iskolája élen jár ennek az európai viszonylatban is innovatív képzési formának az elindításában.